

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

CHROME CHROMOSOMY

OJCZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Nie, nie, to czysto przypadkowa zbieżność fonetyczna! Nawet o aberracji chromosomów, czyli o zmianach następujących w strukturze chromosomów i powodujących dziedziczne zmiany cech organizmu, nie powiemy „chrome chromosomy”. CHROMOSOM to ‘stały składnik jądra komórkowego roślin i zwierząt, będący nosicielem genów’, a jego nazwa jest internacjonalizmem, „słowem międzynarodowym”. Powstała pod koniec XIX w. jako złożenie dwóch słów ze starożytnej greki: χρῶμα [chroma] ‘kolor’ i σῶμα [soma] ‘ciało’. „Kolorowe ciała” zostały tak nazwane dlatego, że identyfikuje się je za pomocą specjalnej substancji, która zabarwia je, tak że tworzą się właściwe każdemu z nich, charakterystyczne sekwencje prążków. Rodzimy przymiotnik CHROMY nie ma nic wspólnego z grecką, barwną chromą, jest natomiast – dość dalekim wprowadzie – krewnym pocziwiej KROMKI z masłem. CHROMY od zawsze (czyli odkąd znamy jego poświadczenia tekstowe) oznaczał ‘kulawy, ułomny, niemogący się swobodnie poruszać’. Przymiotnik ten wywodzi się od prasłowiańskiego określenia *chromъ, które miało znaczenie ‘mający kalekę, uszkodzoną, niesprawną jakąkolwiek część ciała’. Zarówno to określenie, jak i jego znaczenie ewoluowały prawdopodobnie z jeszcze wcześniejszego *skromъ ‘odcięty’, *kromъ ‘coś odciętego, krawędź, brzeg’, od którego pochodzą i KROMKA, i POSKROMIĆ, i SKROMNY.